

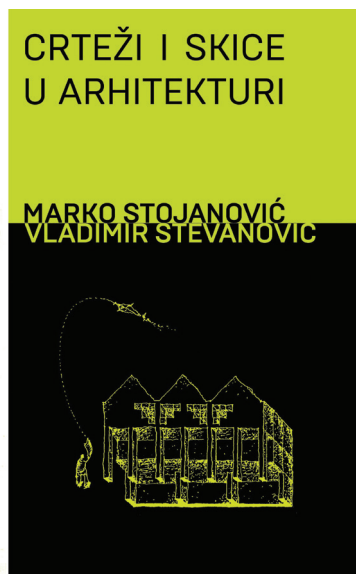
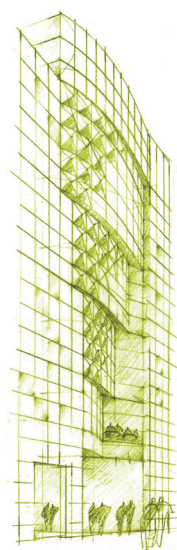
ЛИНИЈЕ ИМАГИНАЦИЈЕ: О КЊИЗИ „ЦРТЕЖИ И СКИЦЕ У АРХИТЕКТУРИ“

LINES OF IMAGINATION: ON THE BOOK “DRAWINGS AND SKETCHES IN ARCHITECTURE”

Аутори: Марко Стојановић и Владимир Стевановић

Издавач: ХЕРАеду, 2024.

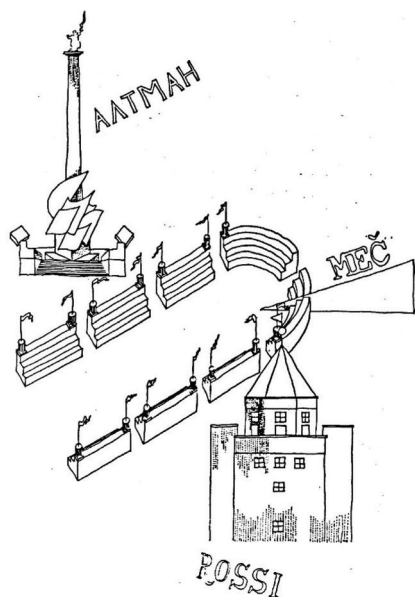
„Архитектонска скица непрекидно активира машту да учествује у раду, да помаже у изградњи, да помаже у вољи...“ написао је Адолф Бене (Adolf Behne) у каталогу *Изложбе непознатих архитеката* одржане у Берлину 1919. године. Недовршени карактер архитектуре-скице схваћен је као потврда њене отворености за будућност — утопијски квалитет који више не зависи од конкретних садржаја пројекције. Иако делује да се постмодерна својим историјским референцама, прецизношћу и интелектуализмом знака бескрајно удаљила од необуздане виталности експресионистичке генерације, слободоручни цртеж играо је и тада једнако важну улогу, настављајући да је има све до данашњих дана. (Сл. 1) Од монолога брзе скице, преко прецизно димензионисаних и структурално репрезентативних студија, до драматично осенчених, колористички артикулисаних погледа у ентеријер, књига *Цртежи и скице у архитектури* аутора Марка Стојановића и Владимира Стевановића отвара простор за њихово поређење и поновну афирмацију. Пред нама је прва антологијска збирка слободних ауторских репрезентација идеја у савременој српској архитектури, чији се најнепосреднији квалитет огледа у широко обухваћеном распону различитости у приступу, стилским средствима, нивоима детаљности и намери. Још важнији аспект представља квалитет публикованих докумената који потврђује снагу ликовне регенерације препознатљивих архитектонских профила у њиховом настајању и трајању. (Сл. 2) Реч је о публикацији која позната архитектонска достигнућа у овој средини кроз неколико протеклих деценија по први пут на истом месту документује у светлу живог креативног процеса. Аутори цртежа представљали су и још увек представљају ствараоце у покрету чији је архив скица у највећој мери неистражен и необјављен. Због тога овакав албум слободоручних цртежа значи много више од прегледа аутентичне документације. То је одскочна даска и изазов за архитектонску имагинацију кроз формат који најнепосредније успоставља отпор утилитарности.

Инструментализација слободоручног цртежа у савременој архитектонској историји обележавала је периоде естетских преокрета и освајања нове струковне улоге, преузимајући јединствени капацитет уметничке представе да дестабилизује једнозначни однос облика и ствари. Криза просторне форме која се осећа данас враћа слободоручном цртежу његово симболично место у пројекту. Сваки цртеж у књизи пред нама поновно је откриће тежње ка неспутаном кретању идеја, где се притисак технологије и услова производње негира свим расположивим средствима. Почев од контура и ритмичких трагова композиција па све до разрађених програмских и конструктивних детаља, пред нама је избор бескрајних могућности трансфигурације архитектонских икона и ослобађања њихове унутрашње просторне динамике. Поред несумњивог доприноса у домену професионалног знања, као и доступности информација о специфичним достигнућима истакнутих архитеката последњих генерација, књига *Цртежи и скице у архитектури* кроз промоцију самосталног медија скице представља позитивну провокацију за генерације које

Forum Grupe MEČ, Beograd

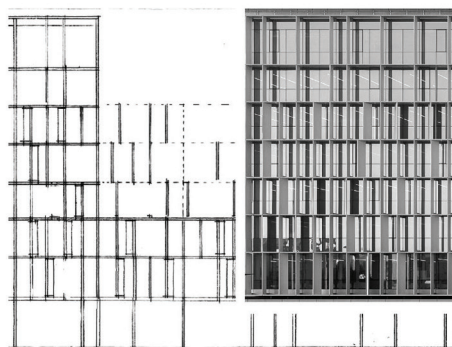
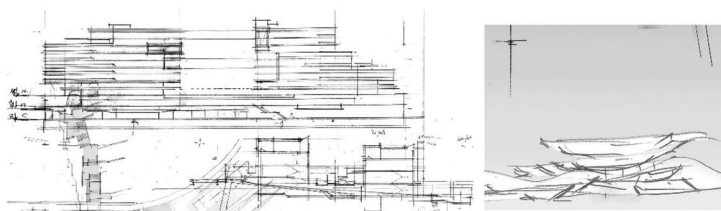

041

Сл. 1. Дејан Ђимић, Форум Групе МЕЧ (1982), извор: *Цртежи и скице у архитектури*, стр. 41.

Сл. 2. Владимир Лојаница, Пословна зграда НЦР, Нови Београд (2018), извор: *Цртежи и скице у архитектури*, стр. 65.

Lojanica Vladimir (1969)

Poslovna zgrada NCR, Novi Beograd

065

долазе. Публикацијом *Цртежи и скице у архитектури* аутори успешно преносе поруку о важности „непрекидног активирања маште“ која једина има снагу да преокрене устаљене образце струковне праксе и саме стварности како би се учинило нешто увек ново и другачије.

Издавање књиге су подржали: Факултет за градитељски менаџмент — Департман за архитектуру Универзитета

„Унион — Никола Тесла“ у Београду, Архитектонски факултет Универзитета у Београду и Грађевинско-архитектонски факултет Универзитета у Нишу. Сакупљени материјал из књиге представљен је на одговарајућим форматима (22x22cm) у оквиру изложбе истог наслова одржане у Установи културе Пароброд (18. јун — 17. јул 2024).

др Јелена Митровић